

دانشگاه حکیم سبزواری

آیین‌نامه و شیوه‌نامه اجرایی یکپارچه مقررات آموزشی دوره‌های تحصیلی

کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری تخصصی

دانشگاه حکیم سبزواری

برای دانشجویان ورودی ۱۴۰۲ و بعد از آن

مقدمه

با استناد به قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در راستای حفظ و ارتقای کیفیت آموزشی در نظام آموزش عالی کشور و تحقق گام دوم انقلاب اسلامی، مرجعیت علمی و مشارکت دانشگاه‌ها در تمدن‌سازی با رویکرد حکمتی و دانایی محور، آیین‌نامه یکپارچه مقررات آموزشی دوره‌های تحصیلی تدوین شد. این آیین‌نامه در دو بخش عمومی و اختصاصی همراه با پیوست تعاریف، تنظیم شده است و در سطح کلیه زیرنظام‌های آموزش عالی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی که به نحوی مسئول پذیرش، آموزش و بالندگی دانشجویان هستند، به اجرا گذاشته می‌شود.

ماده ۱. هدف

هدف از تدوین این آیین‌نامه، انتظام بخشیدن به امور تحصیلی دانشجویان از طریق تعیین چارچوب قانونی برای اجرای هماهنگ، یکپارچه و صحیح برنامه‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌های کشور به‌منظور تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد، آشنا با علم و آخرین دستاوردهای علمی، و منطبق با نیازهای جامعه، در راستای بهره‌گیری بهینه از ظرفیت‌های موجود برای ارتقای سطح کیفی آموزش و پژوهش در دوره‌های تحصیلی کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی است. دوره‌های تحصیلی «دکتری عمومی رشته دامپزشکی» و «دستکاری دوره‌های تخصصی»، «کارشناسی ارشد پیوسته»، «دکتری مستقیم» و «دکتری پیوسته» دارای مقررات ویژه خود هستند و از آیین‌نامه‌های جداگانه پیروی می‌کنند.

بخش نخست: مواد عمومی

ماده ۲. شرط ورود به دانشگاه، تأیید شایستگی‌های علمی و عمومی از طریق پذیرفته شدن در آزمون ورودی (که توسط سازمان سنجش آموزش کشور برگزار می‌شود) و یا کسب پذیرش از دانشگاه طبق ضوابط و مقررات مصوب وزارت است.

ماده ۳. آموزش در دانشگاه مبتنی بر نظام ترمی-واحدی است.

ماده ۴. دانشگاه موظف است در رشته‌های مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی و دوره‌ای که مجوز آن را از شورای گسترش آموزش عالی وزارت دریافت نموده است، دانشجو بپذیرد و فقط برنامه‌های آموزشی و درسی را که بر اساس ضوابط ابلاغی وزارت و مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی تدوین گردیده است اجرا نماید.

ماده ۵. چگونگی و ترتیب ارائه تمامی دروس هر دوره و هر رشته با رعایت پیش نیاز (تقدم و تاخر) هر درس طبق

برنامه درسی مصوب بر عهده دانشگاه است.

تبصره ۱: دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی که منجر به دانش آموختگی می شود، از رعایت مقررات مربوط به این ماده معاف است.

ماده ۶: در صورت به دست نیامدن نمره قبولی در خارج از سنوات مجاز تحصیلی در هر درس یا حذف غیرموجه درس به تشخیص دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین آن، توسط هیئت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود.

الحاقیه ماده ۶- انتخاب مجدد یک یا چند درس

دانشجویان دوره روزانه در دانشگاه حکیم سبزواری پس از اتمام سنوات مجاز خود برای انتخاب هر درس لازم است تا شهریه انتخاب مجدد درس را مطابق تعرفه های مصوب قانونی (هیأت امنای دانشگاه) پرداخت نمایند.

ماده ۷: شرکت دانشجو در تمام جلسات کلاس درس الزامی است.

تبصره ۱: اگر دانشجو در درسی بیش از ۳/۱۶ جلسات کلاس و یا در جلسه امتحان پایان نیمسال همان درس، غیبت کند، نمره آن درس صفر ثبت می شود. در صورتی که به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه، غیبت دانشجو موجه تشخیص داده شود، آن درس صفر و نمره آن، از مجموع درس های آن نیمسال حذف می شود.

تبصره ۲: نظارت بر رعایت نظم و انضباط آموزشی و مقررات دانشگاه توسط دانشجو در کلاس درس بر عهده مدرس درس می باشد. مدرس درس موظف به ثبت حضور و غیاب دانشجویان در هر جلسه و گزارش آن مطابق ضوابط دانشگاه است و دانشگاه موظف است نسبت به ثبت الکترونیکی آمار برگزاری کلاس ها و حضور و غیاب دانشجویان اقدام نماید.

ماده ۸: پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس، توسط مدرس همان درس و بر اساس حضور، شرکت در فعالیتهای کلاسی، انجام تکالیف درس و نتایج امتحانات ارزشیابی می شود.

تبصره ۱: برگزاری آزمون کتبی برای درس های نظری الزامی است.

تبصره ۲: مدرس درس موظف است در چارچوب ضوابط دانشگاه، ظرف مدت حداکثر ۱۰ روز پس از اعلام گزارش نهایی امتحان در دوره کاردانی و کارشناسی و حداکثر ۲۰ روز پس از اعلام گزارش نهایی امتحان در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی، جهت رسیدگی به اعتراضات مکتوب دانشجویان و رفع اشتباهات احتمالی، اقدام به بازبینی اوراق امتحانی درس نماید و نتیجه آن را به دانشجو و دانشگاه اعلام و ثبت نماید. دانشگاه موظف به ایجاد سامانه الکترونیک و نرم افزاری برای اجرایی سازی این تبصره می باشد.

تبصره ۳: مدرس درس موظف است برگه های امتحانی و سایر فعالیتهای درسی و مستندات آزمون در هر درس را پس از پایان امتحانات به عنوان سوابق درس تا حداقل یک نیمسال تحصیلی نزد خود نگهداری نماید.

تبصره ۴: نمره هر یک از دروس پس از انقضای مدت مذکور و اعلام به آموزش کل غیر قابل تغییر می باشد. در صورت درخواست مدرس جهت تغییر نمره ثبت شده، دانشگاه مطابق ضوابط مصوب خود با دریافت فرم اصلاح نمره و دلایل اشتباه صورت پذیرفته در ثبت نمره توسط مدرس، مجاز به اصلاح نمره می باشد.

الحاقیه ماده ۸- اعلام، تایید و تجدید نظر نمرات (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

اعلام، تأیید و تجدیدنظر در نمرات در دانشگاه حکیم سبزواری تابع مقررات ذیل خواهد بود:

الف) آخرین زمان اعلام نمرات دروس عملی، کارگاهی و آزمایشگاهی، آخرین روز امتحانات در تقویم رسمی همان نیمسال تحصیلی می باشد.

ب) آخرین زمان اعلام نمرات دروس نظری و نظری - عملی، مقطع کارشناسی ۷ روز پس از برگزاری آزمون درس نظری می باشد و دانشجو نیز ۵ روز پس از این زمان، فرصت درخواست تجدیدنظر خواهد داشت. نمرات بعد از گذشت ۱۲ روز از تاریخ برگزاری امتحان تأیید نهایی شده و غیر قابل تغییر خواهد بود.

ج) آخرین زمان اعلام نمرات دروس پروژه، کارآموزی، کارورزی، عملیات صحرائی و کار در عرصه، در مقطع

کارشناسی، در نیم‌سال اول سال تحصیلی، حداکثر تا تاریخ ۱۲/۱۵ (پانزدهم اسفند ماه) و در نیم‌سال دوم سال تحصیلی، حداکثر تا تاریخ ۶/۱۵ (پانزدهم شهریور ماه) و در تابستان ۷/۱۵ (پانزدهم مهر) خواهد بود. تاریخ فراغت از تحصیل دانشجو در صورتیکه وی در مهلت قانونی یاد شده در دروس مذکور نمره قبولی کسب کند، در نیم‌سال اول ۱۱/۲۰ (بیستم بهمن ماه)، در نیم‌سال دوم ۴/۲۰ (بیستم تیر ماه) و در تابستان ۶/۲۰ (بیستم شهریور) منظور خواهد شد.

د) آخرین زمان اعلام نمرات دروس نظری و نظری - عملی، مقطع کارشناسی ارشد و دکتری ۱۸ روز پس از برگزاری آزمون درس نظری می باشد و دانشجو نیز ۶ روز پس از این زمان، فرصت درخواست تجدیدنظر خواهد داشت. نمرات بعد از گذشت ۲۴ روز از تاریخ برگزاری امتحان تأیید نهایی شده و غیرقابل تغییر خواهد بود. تبصره ۱: در صورت عدم اعلام نمرات دروس بند "الف" و "ب" و "ج" و "د" در مهلت مقرر، در مرحله اول به استاد درس تذکر کتبی داده می شود و در صورت تکرار، مطابق مصوبات شورای آموزشی دانشگاه عمل خواهد شد.

تبصره ۲: در صورت عدم اعلام نمرات دروس بند "ج" به دلیل ارائه ندادن پروژه یا کار عملی از سوی دانشجو در مهلت مقرر، برای درس مذکور نمره صفر منظور می شود و دانشجو ملزم است درس مورد نظر را مجدداً در نیم‌سال بعد انتخاب واحد نماید. چنانچه عدم اعلام نمرات دروس بند "ج" صرفاً از سوی استاد درس باشد و دانشجو پروژه خود را در مهلت قانونی ارایه نموده باشد، ضمن ثبت نمره درس دانشجو، در مرحله اول به استاد درس تذکر کتبی داده می شود و در صورت تکرار، مطابق مصوبات شورای آموزشی دانشگاه عمل خواهد شد. تبصره ۳: تقاضای تغییر نمره دانشجو در صورتی توسط شورای آموزشی دانشگاه حکیم سبزواری یا کمیته منتخب آن شورا قابل بررسی خواهد بود که اصلاح و ثبت نمره جدید در کارنامه سبب تغییر وضعیت تحصیلی ترم دانشجو نگردد. تقاضای اصلاح یا تغییر نمره باید در فرم مربوطه از سوی استاد درس تکمیل شود و پس از ذکر دلیل تغییر نمره به شورای آموزشی دانشگاه و یا کمیته منتخب آن شورا ارایه گردد. در صورت موافقت با تغییر نمره به استاد درس تذکر مکتوب از سوی معاونت آموزشی دانشگاه داده خواهد شد.

ماده ۹. سقف مدت مجاز تحصیل در هر دوره محدود است و با اتمام سنوات مجاز، امکان تحصیل در آن دوره از دانشجو سلب می‌شود و دانشجو محروم از ادامه تحصیل می‌شود.

تبصره ۱. مدت مجاز مرخصی‌های بدون احتساب سنوات که مطابق ضوابط دانشگاه قابل استفاده برای دانشجو می‌باشد به شرح زیر است:

- مرخصی زایمان برای هر فرزند (مطابق قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب مجلس شورای اسلامی)، یک نیم‌سال در طول دوره بارداری و حداکثر ۴ نیم‌سال پس از زایمان برای مادران دانشجو دارای فرزند زیر دو سال؛
- مرخصی پزشکی، حداکثر دو نیم‌سال تحصیلی؛
- سایر مصادیق مرخصی تحصیلی (مانند مأموریت همسر یا والدین و...) حداکثر تا دو نیم‌سال تحصیلی.

ماده ۱۰. دانشجوی متقاضی انصراف از تحصیل، باید درخواست انصراف خود را شخصاً یا از طریق وکیل قانونی خود و بصورت رسمی به آموزش دانشگاه تسلیم کند. دانشجو مجاز است فقط برای یکبار و تا حداکثر دو ماه از تاریخ ارائه درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. در غیراینصورت، پس از انقضای این مهلت، حکم انصراف از تحصیل وی صادر می‌شود.

تبصره ۱: تصمیم‌گیری در مورد بازگشت به تحصیل دانشجوی منصرف از تحصیل در محدوده سنوات مجاز تحصیلی و به شرط امکان اتمام واحدهای باقیمانده در سنوات مجاز تحصیلی باقیمانده صرفاً بر عهده شورای آموزشی دانشگاه است.

تبصره ۲. عدم انتخاب واحد در هر نیمسال توسط دانشجو به عنوان انصراف از تحصیل بوده و در صورت عدم پیگیری دانشجو و عدم تعیین تکلیف وضعیت آموزشی دانشجو در آن نیمسال تحصیلی، در پایان همان نیمسال تحصیلی در وضعیت دانشجو به عنوان انصراف از تحصیل اعمال می شود.

ماده ۱۱: دانشجویی که در هر نیمسال در یک یا چند درس نمره قبولی کسب نکند، چنانچه در نیمسال های بعدی، درس یا دروس مذکور را با نمره قبولی بگذراند، نمره یا نمره های مردودی قبلی در ریزنمرات تحصیلی دانشجو ثبت شده و این نمره ها در میانگین نیمسال و کل دوره محاسبه می شود.

تبصره ۱. دانشگاه مجاز است با درخواست کتبی دانشجو مبنی بر بلااثر نمودن نمره حداکثر یک درس مردودی از میانگین کل دوره موافقت نماید. نمره مردودی درس مذکور در ریز نمرات ثبت و در میانگین نیمسال تحصیلی محاسبه می شود. درخواست کتبی دانشجو و حذف درس مردودی صرفاً پس از قبولی در آن درس قابل انجام است. گذراندن دروس با استفاده از ماده مذکور، مشروطی دانشجو در نیمسال های قبل را خنثی نمی کند و شورای هدایت استعدادها درخشان وزارت مجاز است دانشجویی را که از این تبصره استفاده می نماید و به واسطه آن حائز شرایط استعداد درخشان می شود را از شمول تسهیلات خود خارج نماید.

تبصره ۲. تسهیلات این ماده شامل دانشجویانی که به دلیل تقلب و یا حکم انضباطی، نمره مردودی دریافت می کنند، نمی شود.

ماده ۱۲. معادل سازی نمرات دروس گذرانده شده برای دانشجویان انصرافی، اخراجی، تغییر رشته ای، انتقالی و یا تغییر رشته توأم با انتقال، با رعایت موارد زیر انجام می شود.

الف) از زمان گذراندن آن درس بیش از ۵ سال نگذشته باشد و حداقل نمره قابل قبول (در دوره کاردانی و کارشناسی ۱۲، در دوره کارشناسی ارشد ۱۴ و در دوره دکتری تخصصی ۱۶) را در دانشگاه یا رشته مبدا کسب کرده باشد.

ب) دروس از دوره یا دوره هایی که منتج به اخذ یک مدرک تحصیلی رسمی شده باشد نمی تواند معادل سازی شود.
ج) به منظور جلوگیری از تضییع حقوق دیگر دانشجویان، دانشگاه بایستی بر اساس شیوه نامه مصوب شورای آموزشی دانشگاه برای معادل سازی نمرات که در زمان درخواست دانشجو، کتباً به وی اطلاع رسانی می کند، ضریب معادل سازی نمرات را بر اساس کیفیت و ویژگی های دانشگاه یا رشته مبدأ و مقصد تعیین و اعمال نماید و نمره معادل سازی شده در نمرات دانشگاه مقصد درج شود.

د) به ازای هر ۲۰ واحد از دروس معادل سازی شده ۱ نیمسال از سنوات مجاز تحصیلی دانشجو در دوره کاردانی و کارشناسی کاسته می شود.

ه) برای دانشجوی کارشناسی ارشد به ازاء معادل سازی هر ۱۲ واحد درسی، یک نیمسال تحصیلی از سنوات مجاز تحصیل وی کسر می شود.

الحاقیه ماده ۱۲: معادل سازی و پذیرش واحدهای درسی در دانشگاه حکیم سبزواری (مصوب جلسه ۵۴۲

شورای آموزشی دانشگاه)

معادل سازی و پذیرش نمرات دانشجویان در مقطع کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی در دانشگاه حکیم سبزواری تابع مقررات ذیل خواهد بود:

دانشجوی مهمان در هر مقطع آموزشی:

نمرات واحدهایی را که دانشجوی مهمان در یک دانشگاه دیگر می گذراند، عیناً در کارنامه او ثبت می شود و این نمرات اعم از ردی یا قبولی در محاسبه میانگین نیمسال و میانگین کل دانشجو منظور خواهد شد.

دانشجوی انتقالی مقطع کارشناسی:

نمرات ردی و همچنین نمرات واحدهایی را که دانشجوی انتقالی در دانشگاه دیگر با نمره ۱۲ یا بالاتر گذرانده است، مشروط به موافقت گروه آموزشی (با رعایت تبصره زیر)، عیناً در کارنامه او ثبت می شود و این نمرات اعم از ردی یا قبولی در محاسبه میانگین نیمسال و میانگین کل دانشجو منظور خواهد شد.

تبصره ۱: گروه آموزشی در پذیرش یا عدم پذیرش نمرات قبولی (بین ۱۲ تا ۲۰) دانشجوی انتقالی مخیر می باشد ولی نمرات دروس افتاده در صورت مطابقت با سرفصل دروس این دانشگاه، بدون تغییر در کارنامه دانشجوی ثبت می شود.

دانشجوی تغییر رشته مقطع کارشناسی:

دروسی که دانشجو در رشته قبلی گذرانده است در گروه آموزشی رشته جدید، بررسی و معادل سازی می شود و فقط دروسی از وی پذیرفته می شود که به تشخیص گروه آموزشی با دروس رشته جدید، اشتراک محتوایی داشته باشد (یعنی بر اساس سرفصل مصوب دروس، حداقل ۸۰٪ از نظر عنوان و تعریف و اهداف درس با هم مشترک باشند) و نمره هر یک از آن دروس نیز از ۱۲ کمتر نباشد. ثبت دروس قابل پذیرش (۱۲ یا بالاتر) در همان نیم سال هایی صورت می پذیرد که دانشجو در رشته اول مشغول به تحصیل بوده است.

تبصره ۲: در صورتیکه دانشجو در حین تحصیل اقدام به تغییر رشته نماید، سنوات رشته ی اول دانشجو همچنان در رشته جدید محاسبه می شود.

تبصره ۳: در صورتیکه دانشجو قبلاً دروسی را در رشته یا دانشگاه دیگری گذرانده باشد و درخواست تطبیق نمرات خود را ارائه نماید، نمرات ۱۲ یا بالاتر وی که در رشته جدید قابل پذیرش باشد، مشروط به موافقت گروه آموزشی، در کارنامه دانشجوی ثبت می شود.

دانشجوی انتقالی توأم با تغییر رشته یا گرایش مقطع کارشناسی:

معادل سازی دروس این دسته از دانشجویان مشابه دانشجویان تغییر رشته انجام می شود.

دانشگاه ها و دوره های قابل پذیرش:

معادل سازی در مقطع کارشناسی دروس اختصاصی صرفاً در مورد دانشگاه های دولتی انجام خواهد شد. نمرات دانشگاه های پیام نور - آزاد - غیرانتفاعی و غیردولتی - آموزشکده ها و دانشکده های پودمانی - دانشگاه های جامع علمی و کاربردی - دوره های فراگیر - دوره های نیمه حضوری و غیرحضوری قابل تطبیق نمی باشد. تبصره ۴: معادل سازی دروس دانشجو با رعایت مفاد فوق الذکر، تماماً بر عهده گروه آموزشی پذیرنده می باشد و در تمام موارد فوق گروه های آموزشی نباید دروس غیر قابل پذیرش دانشجو را در فرم های تطبیق نمرات درج نمایند.

تبصره ۵: در مورد دانشگاه های آزاد و غیر انتفاعی در مقطع کارشناسی صرفاً دروس عمومی با نمره ۱۴ و بالاتر مورد پذیرش قرار می گیرد.

تبصره ۶: معادل سازی دروس صرفاً در شیوه های آموزشی هم عرض زیر صورت می گیرد:

الف) واحدهای گذرانده دانشجوی حضوری به دوره های حضوری، نیمه حضوری یا غیرحضوری.

ب) نیمه حضوری به نیمه حضوری و غیرحضوری.

ج) غیرحضوری به غیرحضوری.

تبصره ۷: ضریب معادل سازی نمرات در دانشگاه حکیم سبزواری با رعایت شیوه نامه تدوین شده داخلی این دانشگاه، برابر ۱ تعیین می گردد.

تبصره ۸: ملاک محاسبه ۵ سال، بند (الف) ماده ۱۲، تاریخ انصراف یا تاریخ پایان آخرین نیم سال تحصیلی دانشجو در رشته قبل می باشد.

تبصره ۹: پذیرش و معادل سازی نمرات در مقطع تحصیلات تکمیلی با رعایت ماده ۳۴ و صرفاً در خصوص دانشگاه های دولتی و موافقت گروه های آموزشی می باشد.

ماده ۱۳. برنامه ریزی و تصمیم گیری درباره تقویم آموزشی، چگونگی اعلام و ثبت نمره، زمان حذف و اضافه، حذف اضطراری دروس، نحوه اعتراض به نتایج امتحانات، تاریخ تجدید نظر و دیگر موضوعات اجرایی، طبق شیوه نامه اجرایی

دانشگاه موضوع ماده ۵۱ این آیین نامه انجام می شود.

بخش دوم: مواد اختصاصی

الف- دوره های تحصیلی کاردانی و کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)

ماده ۱۴. مدت مجاز تحصیل در دوره های تحصیلی کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ناپیوسته ۴ نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۸ نیمسال است.

الحاقیه ماده ۱۴: افزایش سنوات تحصیلی (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

به مدت مجاز تحصیل دانشجویان دانشگاه حکیم سبزواری در دوره های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته یک نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته دو نیمسال اضافه می گردد، مشروط بر آنکه هزینه افزایش سنوات تحصیلی یاد شده از دانشجویان دوره های روزانه (مشمول آموزش رایگان) و نوبت دوم (شبانه)، مطابق تعرفه مصوب هیات امنای دانشگاه اخذ شود. چنانچه دانشجو در این مدت دانش آموخته نشود از ادامه تحصیل محروم خواهد شد. تبصره: سنوات افزوده شده به مدت مجاز تحصیل دانشجو که ناشی از تطبیق و معادل سازی دروس می باشد، در حداقل مدت ۶ نیمسال مطروحه در تبصره ۴ ماده ۱۴ لحاظ می گردد.

تبصره ۱. دانشگاه اختیار دارد، مدت مجاز را برای دوره کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ناپیوسته حداکثر ۱ نیمسال و برای دوره کارشناسی پیوسته حداکثر تا ۲ نیمسال افزایش دهد.

تبصره ۲: در صورت افزایش سنوات موضوع تبصره ۱ این ماده و موجه نبودن آن از نظر دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت سنوات غیرمجاز، توسط هیئت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود.

تبصره ۳. نیمسال هایی که دانشجو بابت افزایش سنوات، شهریه پرداخت می کند از مدت تعهد خدمت آموزش رایگان وی کسر می شود.

تبصره ۴. حداقل مدت مجاز برای دانش آموختگی در دوره کارشناسی پیوسته ۶ نیمسال تحصیلی می باشد.

ماده ۱۵. تحصیل همزمان دانشجوی دوره کاردانی و کارشناسی به شیوه حضوری در کلیه دانشگاه ها (دولتی و غیردولتی) و کلیه دوره های تحصیلی ممنوع است.

تبصره ۱. دانشجوی دوره کارشناسی می تواند همزمان در شیوه های غیرحضوری کاردانی و کارشناسی که منتهی به مدرک تحصیلی رسمی می شود، تحصیل کند.

تبصره ۲. تحصیل همزمان دانشجویان استعدادهای درخشان دوره کارشناسی بر اساس مصوبات شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت انجام می شود.

ماده ۱۶. نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ و میانگین کل قابل قبول در هر نیمسال ۱۲ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۲ باشد؛ آن نیمسال، مشروط تلقی می شود. چنانچه دانشجو در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته دو نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۳ نیمسال اعم از متوالی یا متناوب، مشروط شود از ادامه تحصیل محروم می شود.

تبصره ۱. تعداد واحدهای درسی قابل اخذ توسط دانشجو و شرایط آن در نیمسال پس از مشروطی مطابق ضوابط دانشگاه مندرج در شیوه نامه اجرایی دانشگاه (موضوع ماده ۵۱ این آیین نامه) و با رعایت مفاد ماده ۱۷ این آیین نامه انجام می شود.

الحاقیه ماده ۱۶: تعداد واحد قابل اخذ پس از مشروطی (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

دانشجویان دانشگاه حکیم سبزواری در صورت مشروطی مجاز هستند حداکثر تا ۱۴ واحد درسی در نیمسال پس

ماده ۱۷. انتخاب حداقل ۱۲ واحد درسی در هر نیمسال تحصیلی برای دانشجو الزامی است.

تبصره ۱. حداکثر واحد درسی قابل اخذ در هر نیمسال تحصیلی ۲۰ واحد و در بازه تابستان ۶ واحد است.
تبصره ۲. اگر میانگین نمرات دانشجویی در نیمسال تحصیلی حداقل ۱۷ باشد، با تایید گروه آموزشی در نیمسال تحصیلی بعد می تواند حداکثر تا ۲۴ واحد درسی اخذ نماید.
تبصره ۳. در نیمسال تحصیلی آخر که دانشجو صرفاً ۲۴ واحد درسی باقیمانده دارد می تواند صرف نظر از میانگین کل (کمتر از ۱۰ نباشد) و مشروطی، ۲۴ واحد درسی را اخذ نماید.

تبصره ۴. در شرایط خاص که دانشجو با گذراندن حداکثر ۸ واحد درسی دانش آموخته می شود، با تایید گروه آموزشی، می تواند واحدهای مذکور را در بازه تابستان اخذ کند.

تبصره ۵. بازه تابستان، به عنوان نیمسال تحصیلی محسوب نمی شود. نمرات دروسی که دانشجو در بازه تابستان می گذراند، تنها در میانگین کل دانشجو محاسبه می شود و نمرات کسب شده در بازه تابستان، مشمول ضوابط مشروطی این آیین نامه یا تبصره ۲ این ماده نمی شود.

تبصره ۶. نمرات دانشجو در نیم سالی که الزاماً کمتر از ۱۲ واحد انتخاب می کند و کسر بودن واحدها خارج از اراده اوست، همانند دروس بازه تابستانی در میانگین کل او محاسبه می شود و چنانچه میانگین نیمسال کمتر از ۱۲ کسب کند آن نیمسال جزو مشروطی محسوب نمی شود و همچنین در صورت کسب میانگین بالای ۱۷ مشمول تبصره ۲ همین ماده نمی شود. ولی آن نیمسال جزو حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجو محسوب می شود.

تبصره ۷. دانشجو نمی تواند همزمان از مفاد تبصره ۳ و ۴ این ماده استفاده کند.

تبصره ۸. در صورتی که دانشجو برای دانش آموختگی حداکثر دو درس نظری تا سقف ۴ واحد درسی باقیمانده داشته باشد، با تایید گروه آموزشی می تواند آن دو درس را به صورت معرفی به استاد در آن نیمسال تحصیلی یا بازه تابستان اخذ کند.

تبصره ۹. چنانچه دانشجو قبلاً یک درس عملی - نظری را اخذ ولی نمره قبولی کسب نکرده است اما دوره عملی آن درس را گذرانده باشد، می تواند با رعایت مفاد تبصره ۸ این ماده بخش نظری آن درس را بصورت معرفی به استاد اخذ نماید.

ماده ۱۸: دانشجو می تواند در صورت موافقت دانشگاه، یک هفته قبل از شروع امتحانات پایان نیمسال، صرفاً یک درس نظری را در بازه زمانی تعیین شده توسط دانشگاه، حذف کند.

تبصره ۱. در صورتی که دانشگاه به هر دلیل با حذف واحدهای درسی دانشجو موافقت کند و این امر منجر به کاهش تعداد واحدهای دانشجو از حدنصاب شود، آن نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می شود. چنانچه در این نیمسال، دانشجو میانگین کمتر از ۱۲ را کسب کند آن نیمسال جزو مشروطی محسوب نمی شود و همچنین در صورت کسب میانگین بالای ۱۷ مشمول تبصره ۲ ماده ۱۷ نمی شود.

تبصره ۲. در صورت اخذ مجدد درس موضوع این ماده و عدم تائید عذر موجه دانشجو توسط دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت اخذ مجدد این درس، توسط هیئت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود.

الحاقیه ماده ۱۸: انتخاب مجدد درس حذف شده (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

انتخاب مجدد درسی که قبلاً حذف تکدرس شده است پس از اتمام سنوات مجاز در دانشگاه حکیم سبزواری مشمول پرداخت شهریه و تابع مقررات مندرج در الحاقیه ماده ۶ همین آیین نامه می باشد.

ماده ۱۹. دانشجو می تواند با رعایت سنوات مجاز تحصیل، در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته، یک نیمسال و در

دوره کارشناسی پیوسته تا دو نیم‌سال با تقاضای کتبی و موافقت دانشگاه از مرخصی تحصیلی با احتساب در سنوات مجاز تحصیلی استفاده نماید.

الحاقیه ماده ۱۹: درخواست مرخصی (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)
دانشجو می‌تواند تا ۱۵ روز قبل از شروع امتحانات درخواست خود مبنی بر حذف واحدها و ثبت مرخصی برای آن نیم سال را جهت طرح در کمیته منتخب شورای آموزشی ارائه نماید.

ماده ۲۰. دانشجوی دوره‌های کاردانی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته می‌تواند در صورت دارا بودن شرایط زیر «در همان دانشگاه» و در صورت موافقت دانشگاه، مشروط به امکان ادامه تحصیل در «سنوات مجاز باقیمانده»، رشته تحصیلی خود را تغییر دهد.

۱. نمره اکتسابی دانشجو در آزمون سراسری گروه آزمایشی ذی ربط از نمره خام آخرین فرد پذیرفته شده در آن رشته/گرایش در دانشگاه و در سال پذیرش (با تایید سازمان سنجش آموزش کشور)، کمتر نباشد.

۲. ادامه تحصیل متقاضی در رشته قبلی از نظر مقررات آموزشی بلامانع باشد.

۳. حداقل ۱/۶ و حداکثر ۲/۳ واحدهای درسی دوره را گذرانده باشد.

۴. دانشجو در هر دوره تحصیلی فقط یک بار می‌تواند با رعایت ضوابط تغییر رشته دهد.

تبصره ۱. تغییر رشته یا گرایش در دوره کاردانی پیوسته و کارشناسی ناپیوسته، فقط در رشته‌ها یا گرایش‌های همان مجموعه امتحانی مجاز است.

تبصره ۲. در صورت تغییر رشته، معادل‌سازی دروس مطابق با ضوابط ماده ۱۲ این آیین‌نامه قابل انجام است.

تبصره ۳. تغییر رشته دانشجویی که پذیرش وی در دوره تحصیلی از طریق بدون آزمون (پذیرش با سوابق تحصیلی) باشد به رشته‌هایی که پذیرش در آنها از طریق آزمون سراسری صورت گرفته باشد (پذیرش با آزمون)، ممنوع است.

ماده ۲۱. تغییر رشته یا انتقال دانشجو از دانشگاه غیردولتی به دولتی، از شهریه‌پرداز به رایگان، از غیرحضور به نیمه حضوری و حضوری، و از نیمه حضوری به حضوری، از پذیرش سوابق تحصیلی به پذیرش با آزمون ممنوع است ولی عکس آن مجاز است.

ماده ۲۲. دانشگاه موظف است در تحقق رویکرد شاگرد پروری و نقش مربیگری اعضای هیئت علمی برای هدایت تحصیلی دانشجویان از زمان پذیرش، یکی از اعضای هیئت علمی مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو را به عنوان «راهنمای (مشاور) آموزشی» به صورت رسمی تعیین و بر اساس شیوه‌نامه مصوب وزارت که به همین منظور ابلاغ می‌شود، اقدام نماید.

ماده ۲۳. در صورتی که دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی پیوسته حداقل ۶۸ واحد درسی (شامل حداکثر ۱۰ واحد دروس عمومی) را با نمره قبولی بگذراند و میانگین کل واحدهای گذرانده شده وی ۱۲ یا بالاتر باشد، می‌تواند مدرک دوره کاردانی همان رشته را دریافت کند. در غیر این صورت به چنین دانشجویی و همچنین به دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته، فقط یک گواهی مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده شده داده می‌شود.

تبصره ۱. در رشته‌های فنی و مهندسی واژه «مهندسی» از عنوان رشته برای دانشجویان مشمول دریافت کاردانی بین مقطعی حذف می‌شود. مگر در موارد استثناء که کلمه مهندسی از ارکان اصلی رشته می‌باشد (مانند رشته مهندسی پزشکی).

تبصره ۲. در صورتی که دانشجو تعداد بیش از ۶۸ واحد درسی را گذرانده باشد، ضمن رعایت مفاد این ماده، نمرات دروسی در میانگین محاسبه می‌شود که تاثیر مثبت داشته باشد.

تبصره ۳. مدرک کاردانی حسب تقاضای رسمی دانشجو و صرف نظر از وجود دوره کاردانی مصوب در آن رشته یا مجری بودن دانشگاه محل تحصیل دانشجو، صادر می‌شود.

ماده ۲۴. ملاک دانش آموختگی برای دوره‌های کاردانی پیوسته و ناپیوسته، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته، گذراندن کلیه واحدهای دوره و داشتن میانگین کل حداقل ۱۲ در پایان دوره است.

تبصره ۱: چنانچه میانگین کل دانشجوی کاردانی یا کارشناسی پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۲ باشد، تنها یک نیم‌سال «با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی» به وی فرصت داده می‌شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۱۶ واحد از درس‌های تخصصی و پایه که در آن نمره قبولی بین ۱۰ تا ۱۲ را کسب کرده است، میانگین کل دوره را به حداقل ۱۲ برساند تا امکان دانش آموختگی بیابد در غیر این صورت دانشجو از ادامه تحصیل محروم می‌شود. پرداخت هزینه این دروس برای دانشجویان مشمول آموزش رایگان، توسط هیئت امنای دانشگاه تصمیم‌گیری می‌شود.

ماده ۲۵. تاریخ دانش آموختگی، زمان ثبت آخرین نمره درس دانشجو در آموزش دانشگاه است.

الحاقیه ماده ۲۵: تعیین تاریخ دانش آموختگی دانشجویان (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه) به‌منظور وحدت رویه، تاریخ دانش آموختگی دانشجویان در دانشگاه حکیم سبزواری به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف) تاریخ دانش آموختگی دانشجویانی که در نیم‌سال اول سال تحصیلی موفق به گذراندن تمام واحدهای درسی دوره خود شده‌اند، ۱۱/۲۰ همان سال تحصیلی تعیین می‌شود.

ب) تاریخ دانش آموختگی دانشجویانی که در نیم‌سال دوم سال تحصیلی موفق به گذراندن تمام واحدهای درسی دوره خود شده‌اند، ۴/۲۰ همان سال تحصیلی تعیین می‌شود.

ج) تاریخ دانش آموختگی دانشجویانی که در نیم‌سال تابستانی انتخاب واحد داشته‌اند و موفق به گذراندن تمام واحدهای درسی دوره خود شده‌اند، ۶/۲۰ همان سال تحصیلی تعیین می‌شود.

تبصره: در صورتی که هر یک از این تاریخ‌ها در تقویم آن سال با روز تعطیل رسمی مصادف شود، تاریخ دانش آموختگی به اولین روز پس از تعطیل رسمی تغییر خواهد کرد.

ب- دوره کارشناسی ارشد

ماده ۲۶. مدت مجاز تحصیل در دوره کارشناسی ارشد ۴ نیمسال تحصیلی است و تحصیل در این دوره تمام وقت است.

تبصره ۱. مدت مجاز تحصیل می تواند تا حداکثر ۱ نیمسال تحصیلی با تأیید دانشگاه افزایش یابد.

تبصره ۲: در صورت افزایش سنوات موضوع تبصره ۱ این ماده و موجه نبودن آن از نظر دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت سنوات غیرمجاز، توسط هیئت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود.

الحاقیه ماده ۲۶ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه و هیات امناء)

- افزایش سنوات نیمسال پنجم دانشجویان بدون هزینه

- افزایش سنوات برای نیمسال ششم با ارسال درخواست دانشجو، تأیید مدیر گروه آموزشی و تأیید حوزه تحصیلات تکمیلی با هزینه یک برابر با شهریه ثابت دوره نوبت دوم در صورتی که دانشجو فقط نیاز به انتخاب واحد تمدید پایان نامه داشته باشد، در صورت انتخاب سایر دروس شهریه متغیر واحدها درسی مطابق دوره شبانه اخذ خواهد شد.

- افزایش سنوات برای نیمسال هفتم و بعد از آن با ارسال درخواست دانشجو و ذکر دلایل توجیهی توسط استاد راهنما تأیید گزارش توسط مدیر گروه و رئیس دانشکده و تأیید کمیسیون موارد خاص دانشگاه با هزینه یک برابر با شهریه ثابت دوره نوبت دوم در صورتی که دانشجو فقط نیاز به انتخاب واحد تمدید پایان نامه داشته باشد، در صورت انتخاب سایر دروس شهریه متغیر واحدها درسی مطابق دوره شبانه اخذ خواهد شد.

ماده ۲۷. دانشجو می تواند در صورت تأیید دانشگاه با احتساب سنوات تحصیل، یک نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

الحاقیه ماده ۲۷ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

مرخصی نیمسال دوم باید با نظر کمیسیون انجام شود.

ماده ۲۸. تحصیل همزمان دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در کلیه شیوه های آموزشی و در کلیه دوره های تحصیلی دانشگاه ها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

ماده ۲۹. نمره ارزشیابی هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۲ است. میانگین قابل قبول در هر نیمسال ۱۴ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد دانشجو در آن نیمسال مشروط تلقی می شود. ۲ نیمسال مشروطی اعم از متوالی یا متناوب، در دوره کارشناسی ارشد منجر به محرومیت از تحصیل دانشجو می شود.

ماده ۳۰. اخذ حداقل ۸ واحد درسی تا حداکثر ۱۴ واحد درسی در هر نیمسال تحصیلی توسط دانشجو الزامی است.

تبصره ۱. دانشجو در نیمسال آخر تحصیلی از شرط اخذ حداقل واحد آموزشی معاف است.

تبصره ۲. در صورتی که دانشگاه به هر دلیل با حذف واحدهای درسی دانشجو موافقت کند و این امر منجر به کاهش تعداد واحدهای دانشجو از حدنصاب شود، آن نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می شود. اما در مشروط شدن دانشجو بی تاثیر است.

ماده ۳۱. در شرایط اضطرار، حذف یک درس با درخواست کتبی دانشجو و تأیید دانشگاه، قبل از شروع امتحانات و با رعایت و احتساب آن نیمسال در سنوات تحصیلی امکان پذیر است.

ماده ۳۲. دانشجو موظف است مطابق با ضوابط دانشگاه تا قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی، استاد راهنما و پیشنهاد (پروپوزال) خود را (با نظر استاد راهنما) به تصویب دانشگاه برساند. در صورت عدم تصویب پیشنهاد در موعد مقرر در دانشگاه، دانشجو مشمول امتیازات تبصره ۲ ماده ۲۶ این آیین نامه نمی شود و سنوات دانشجو موضوع تبصره ۲

ماده ۲۶ موجه قلمداد نمی شود. چنانچه دانشجو تا پایان نیمسال تحصیلی چهارم پیشنهاد خود را به تصویب دانشگاه نرساند، از ادامه تحصیل محروم می شود.

الحاقیه ماده ۳۲: (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

استاد راهنمای دانشجو کارشناسی ارشد باید تا قبل از حذف و اضافه نیمسال دوم تحصیلی دانشجو توسط گروه آموزشی مشخص شود. انتخاب استاد راهنما به پیشنهاد دانشجو و تأیید شورای گروه خواهد بود. دانشجو باید پروپوزال خود را تا قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی در سامانه ثبت نماید. پروپوزال دانشجو باید در ابتدای نیمسال سوم تحصیلی به تصویب شورای گروه برسد. پروپوزال تمام دانشجویان باید تا هفته هشتم نیمسال سوم تحصیلی به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده برسد. در صورت عدم ثبت پروپوزال تا ابتدای نیمسال پنجم دانشجو محروم از تحصیل خواهد شد. شرایط استاد راهنما

استاد راهنمای اصلی باید از بین اعضا هیات علمی همان گروه آموزشی باشد، مگر مجوز اخذ رشته با همکاری سایر گروه‌های آموزشی انجام شده باشد.

پیشنهاد می‌شود در این مورد برای دانشجویان ۲ استاد راهنما مشخص شود ولی راهنمای اول از گروه آموزشی مجری دوره باشد. استاد راهنما باید حداقل دارای مرتبه استادیاری باشد و حداقل دونیم سال تحصیلی در مقطع کارشناسی تدریس کرده باشد. تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد در حال تحصیل هر عضو هیات علمی به‌صورت زیر است

تعیین و اختصاص ظرفیت دانشجو به هر عضو در ابتدای نیمسال دوم تحصیلی دانشجویان توسط مدیرگروه مشخص خواهد شد. هر استاد یا دانشیار حداکثر ۶ دانشجوی کارشناسی ارشد در حال تحصیل

هر استادیار حداکثر ۴ دانشجو کارشناسی ارشد در حال تحصیل

امکان راهنمایی دانشجویان بیشتر برای هر عضو هیات علمی مطابق سایر آیین‌نامه‌های داخلی دانشگاه امکان‌پذیر است. راهنمایی یا عضویت در هیات داوران پروپوزال و پایان‌نامه یا رساله همسر، فرزند، عروس، داماد، یا بستگان طبقه اول یا طبقه دوم قرابت نسبی برای اعضای هیات علمی دانشگاه ممنوع است.

توضیح: قرابت نسبی طبق ماده ۱۳۰۲ قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴ به ترتیب طبقات به شرح ذیل است :

طبقه اول - پدر و مادر و اولاد و اولاد اولاد، **طبقه دوم** - اجداد و برادر و خواهر و اولاد آن‌ها، **طبقه سوم** - اعمام و عمات و احوال و خالات و اولاد آن‌ها

ماده ۳۳. چنانچه دانشجو در رشته یا گرایشی غیرمرتبط با رشته دوره کارشناسی خود مطابق ضوابط وزارت پذیرفته شود ملزم به گذراندن حداکثر ۱۲ واحد درسی جبرانی طبق نظر گروه آموزشی است. پرداخت هزینه توسط دانشجو (اعم از روزانه یا شهریه پرداز) برای دروس جبرانی توسط هیئت امنای دانشگاه تصمیم‌گیری می‌شود.

تبصره ۱. گروه آموزشی مربوطه، درس و تعداد واحد آن را بر اساس میزان مرتبط بودن رشته تحصیلی تعیین می‌کند.

تبصره ۲. دانشجو بایستی دروس جبرانی را با حضور در کلاس‌های دایر دوره کارشناسی (همان دانشگاه یا به صورت مهمانی) بگذراند و دانشگاه نمی‌تواند برای این دروس کلاس جدید برگزار نماید.

ماده ۳۴. «تغییر رشته» یا «انتقال» دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در همان دانشگاه یا سایر دانشگاه‌ها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است. اما تغییر گرایش فقط در همان مجموعه امتحانی و در صورت کسب نمره مجاز در آزمون مطابق اعلام سازمان سنجش آموزش کشور با تأیید دانشگاه و در همان دانشگاه با تأیید دانشگاه مجاز می‌باشد.

الحاقیه ماده ۳۴: (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

برای تغییر گرایش دانشجو صرفاً تا قبل از امتحانات نیمسال اول تحصیلی باید تقاضای خود را به صورت مکتوب به مدیر گروه ارائه دهد. تغییر گرایش بعد از موافقت شورای گروه و رئیس دانشکده به حوزه تحصیلات تکمیلی ارسال خواهد شد.

ماده ۳۵. دانشجو پس از انجام کار تحقیقاتی خود و تدوین پایان نامه و تأیید استاد راهنما، مجاز است در حضور هیئت داوران از پایان نامه خود دفاع کند.

الحاقیه ماده ۳۵ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

اعضا هیات داوران برای برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد شامل استادان راهنما، مشاور، داور و نماینده تحصیلات تکمیلی است. نماینده تحصیلات تکمیلی از اعضا هیات علمی دانشگاه و یا کارکنان با مدرک دکتری و آشنا به قوانین آموزشی توسط رئیس دانشکده تعیین خواهد شد. مطابقت عنوان پایان نامه و پروپوزال ثبت شده باید به تأیید نماینده تحصیلات تکمیلی رسیده باشد. میزان همانندجویی اخذ شده (حداکثر ۲۵٪) توسط دانشجو و تعداد واژه های پایان نامه باید به تأیید استاد راهنمای اول رسیده باشد. مسئولیت صحت همانند جویی بر عهده استاد راهنماست. برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد با یک یا حداکثر دو داور امکان پذیر است، داوران باید عضو هیات علمی دانشگاه حکیم سبزواری باشند. داوران پایان نامه با معرفی استاد راهنما و تأیید مدیر گروه انتخاب خواهند شد. در مورد خاص جلسه دفاع می تواند با داور(ان) خارجی که عضو هیات علمی سایر دانشگاه دولتی با حداقل مرتبه استادیاری باشد برگزار شود. داور خارجی می تواند به صورت مجازی در جلسه دفاع شرکت کند.

ماده ۳۶. نمره پایان نامه در میانگین کل محاسبه نمی شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می شود:

- مردود (کمتر از ۱۴)

- قبول با درجه؛ متوسط (۱۵/۹۹ - ۱۴)، خوب (۱۶ - ۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸ - ۱۸/۹۹) و یا عالی (۱۹ - ۲۰)

تبصره ۱: تغییر نمره پایان نامه که توسط هیئت داوران تأیید شده است توسط سایر مراجع دانشگاه، به هیچ عنوان مجاز نیست.

تبصره ۲. حداکثر زمان اصلاح پایان نامه پس از برگزاری جلسه دفاع و اخذ نمره قبولی توسط دانشجو، ۳ ماه می باشد. هیئت داوران موظف است در جلسه دفاع، برای شرایطی که دانشجو اصلاحات را انجام ندهد یا اصلاحات توسط استاد راهنما تأیید نشود، نحوه ارائه نمره نهایی و قبولی یا عدم قبولی پایان نامه را تعیین تکلیف کند.

تبصره ۳. چنانچه ارزشیابی پایان نامه مردود اعلام شود، با تأیید هیئت داوران حداکثر یک نیمسال تحصیلی به دانشجو اجازه داده می شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیئت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از پایان نامه خود دفاع کند. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دفاع از پایان نامه در بار دوم، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.

ماده ۳۷. ملاک دانش آموختگی، گذراندن همه واحدهای درسی دوره، کسب میانگین کل حداقل ۱۴ و موفقیت در دفاع از پایان نامه است.

تبصره ۱. چنانچه میانگین کل نمرات دانشجوی کارشناسی ارشد پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۴ باشد، اجازه دفاع از پایان نامه را ندارد و تنها یک نیمسال «با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی» به وی فرصت داده می شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۸ واحد از درس هایی که در آن نمره بین ۱۲ تا ۱۴ را کسب کرده است،

میانگین کل دوره را به استثنای پایان نامه به حداقل ۱۴ برساند تا به وی اجازه دفاع از پایان نامه داده شود. در غیر این صورت، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.

تبصره ۲. در صورتی که دانشجو با اتمام سنوات تحصیلی موفق به دفاع از پایان نامه نشود از ادامه تحصیل محروم می شود.

تبصره ۳. در رشته هایی که در برنامه درسی آنها، پایان نامه پیش بینی نشده است، از تبصره فوق مستثنی هستند و شرط موفقیت در دفاع از پایان نامه، از شروط ملاک دانش آموختگی دانشجویان آن رشته حذف می گردد.

تبصره ۴. دانشگاه می تواند به دانشجویی که به هر دلیل نتواند در سنوات مجاز، دوره تحصیلی را به پایان برساند، برابر ضوابط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را اعطا کند.

تبصره ۵. تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع و کسب درجه قبولی از پایان نامه است.

الحاقیه ماده ۳۷ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

دانشجو باید حداکثر ۳ ماه بعد از تاریخ دفاع تقاضای تسویه حساب را تکمیل و ارسال نماید در غیر این صورت به میزان ۳۰٪ شهریه ثابت دوره نوبت دوم جریمه خواهد شد. در صورت عدم تسویه حداکثر تا یک نیم سال بعد از دفاع به ازاء هر ماه تاخیر به میزان ۱۰٪ شهریه به میزان جریمه دانشجو اضافه خواهد شد.

ماده ۳۸. چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین پایان نامه مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی برداری و دیگر مصادیق) شود و تخلف او از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه اثبات گردد با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور و متناسب با میزان تخلف، تصمیم گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می شود.

تبصره ۱. در صورت احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور، تخلف مذکور بررسی و متناسب با میزان تخلف، تصمیم گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می شود.

ج- دوره دکتری تخصصی

ماده ۳۹. مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری تخصصی حداقل ۶ و حداکثر ۸ نیم‌سال تحصیلی است و تحصیل در این دوره به صورت تمام وقت است.

تبصره ۱. مدت مجاز تحصیل می‌تواند تا حداکثر دو نیم‌سال تحصیلی به شرط تایید دانشگاه افزایش یابد.
تبصره ۲: در صورت افزایش سنوات موضوع تبصره ۱ و موجه نبودن آن از نظر دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت سنوات غیرمجاز، توسط هیئت امنای دانشگاه تصمیم‌گیری می‌شود.
تبصره ۳. تحصیل همزمان دانشجوی دوره دکتری تخصصی در کلیه شیوه‌های آموزشی و در کلیه دوره‌های تحصیلی دانشگاه‌ها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

الحاقیه ماده ۳۹ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه و هیات امنای)

افزایش سنوات برای نیم‌سال نهم بدون هزینه
- افزایش سنوات برای نیم‌سال دهم با ارسال درخواست دانشجو و ذکر دلایل توجیهی توسط استاد راهنما تأیید گزارش توسط مدیر گروه و رئیس دانشکده و تأیید تحصیلات تکمیلی دانشگاه و با اخذ هزینه مطابق مصوبه هیات امنای دانشگاه.
افزایش سنوات برای نیم‌سال یازدهم و بعد از آن با ارسال درخواست دانشجو و ذکر دلایل توجیهی توسط استاد راهنما تأیید گزارش توسط مدیر گروه و رئیس دانشکده با تأیید کمیسیون موارد خاص دانشگاه و با اخذ هزینه مصوبه هیات امنای دانشگاه.

ماده ۴۰. نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می‌شود. حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ و میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی ۱۶ است.

تبصره ۱. در صورتی که دانشجو به هر دلیل نتواند درسی را بگذراند، و درس مذکور مجدداً در دانشگاه ارائه نشود، می‌تواند با نظر گروه آموزشی، درس دیگری را جایگزین نماید. نمره درس مردودی در ریز نمرات ثبت می‌شود و در میانگین نیم‌سال و کل محاسبه می‌شود.

ماده ۴۱. برای ورود به مرحله ارزیابی جامع، کسب میانگین کل حداقل ۱۶ و احراز بسندگی زبان خارجی مطابق شیوه‌نامه ابلاغی معاونت آموزشی وزارت الزامی است.

تبصره ۱. حداقل نمره قبولی در ارزیابی جامع، ۱۶ است. در غیر این صورت، دانشجو مجاز است، صرفاً یکبار دیگر در ارزیابی جامع شرکت کند و آن را با موفقیت بگذراند. در صورت عدم کسب نمره، امکان ادامه تحصیل از دانشجو سلب می‌شود.

تبصره ۲. چنانچه میانگین کل نمرات دانشجوی دکتری تخصصی پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۶ باشد اجازه ورود به مرحله ارزیابی جامع را ندارد و تنها یک نیم‌سال «با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی» به وی فرصت داده می‌شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۶ واحد از درس‌هایی که در آن نمره بین ۱۴ تا ۱۶ را کسب کرده است، میانگین کل دوره را به حداقل ۱۶ برساند تا به وی اجازه ورود به ارزیابی جامع داده شود. در غیر این صورت، دانشجو از

ادامه تحصیل محروم می‌شود.

الحاقیه ماده ۴۱ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

بسندگی نمره زبان دانشجویان دکتری باید تا قبل از برگزاری آزمون جامع (ارزیابی جامع آموزشی) به یکی از روش‌های زیر مشخص شود:

- کسب حداقل نمره ۴۰ از آزمون MSRT یا ۴۰۰ از TOLIMO تا قبل از برگزاری آزمون جامع.
- اعلام رسمی بسنده بودن مهارت زبان خارجی دانشجو از سوی استاد راهنمای اول به معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه با ارائه مستندات لازم در این خصوص

- ارائه گواهی مبنی بر شرکت در دوره آمادگی زبان انگلیسی به مدت ۵۰ ساعت که توسط دفتر آموزش های آزاد دانشگاه و همکاری گروه زبان دانشگاه برگزار میشود و کسب نمره قبولی در آزمون دوره کسب ۴۰ درصد از نمره درس زبان آزمون ورودی دکتری نیمه متمرکز سازمان سنجش کشور در سال پذیرش دانشجو
- دانشجویان دکتری رشته های زبان عربی و زبان و ادبیات فارسی می توانند در آزمون های بسندگی زبان عربی دانشگاه های دولتی شرکت نمایند و نمره کسب شده به تأیید استاد راهنما رسیده باشد.

ماده ۴۲. «تغییر رشته» یا «انتقال» یا «تغییر گرایش» دانشجوی دوره دکتری تخصصی در همان دانشگاه یا سایر دانشگاه ها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

ماده ۴۳. دانشجو موظف است مطابق با ضوابط دانشگاه تا قبل از شروع نیم سال سوم تحصیلی، استاد راهنما و موضوع رساله خود را (با نظر استاد راهنما) به تصویب گروه آموزشی برساند. در صورت عدم تعیین استاد راهنما و موضوع رساله در موعد مقرر در گروه آموزشی، دانشجو مشمول امتیازات تبصره ۲ ماده ۳۹ این آیین نامه نمی شود و سنوات دانشجو موضوع تبصره ۲ ماده ۳۹ موجه قلمداد نمی شود.

الحاقیه ماده ۴۳ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

- استاد راهنمای اصلی باید از بین اعضا هیات علمی همان گروه آموزشی باشد، مگر مجوز اخذ رشته با همکاری سایر گروه های آموزشی انجام شده باشد.
- پیشنهاد می شود در این مورد برای دانشجویان ۲ استاد راهنما مشخص شود ولی راهنمای اول از گروه آموزشی مجری دوره باشد.
- استاد راهنما باید دارای مدرک دکترای تخصصی، عضو هیات علمی دانشگاه حکیم سبزواری و حداقل دارای مرتبه استادیاری با سابقه راهنمایی حداقل ۲ پایان نامه کارشناسی ارشد و ۳ سال سابقه تدریس در دوره های تحصیلات تکمیلی باشد.
- صرفاً سوابق تدریس در دانشگاه های روزانه دولتی و با مجوز معاونت آموزشی، قابل محاسبه است و سوابق اعضای هیات علمی که به دانشگاه انتقال یافته اند نیز طبق رویه ذکر شده قابل محاسبه است.
- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسئولیت راهنمایی رساله دانشجو را دو استاد راهنما (مشروط به اینکه راهنمای اول «اصلی» حداقل ۶۰ درصد مسئولیت هدایت رساله را بر عهده داشته باشد) به طور مشترک عهده دار می شوند.
- در شرایط خاص و به تشخیص شورای گروه، انتخاب استاد راهنمای دوم از بین اعضای هیات علمی (با مدرک دکتری) خارج از دانشگاه بلامانع است.
- انتخاب استاد/استادان مشاور، در صورت نیاز به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای گروه، از بین اعضای هیات علمی یا متخصصان حرفه ای مرتبط با موضوع رساله دانشجو امکان پذیر است.
- تعداد دانشجویان دکتری در حال تحصیل هر عضو هیات علمی به صورت زیر است
- تعیین و اختصاص ظرفیت دانشجو به هر عضو در ابتدای نیم سال دوم تحصیلی دانشجویان توسط مدیر گروه مشخص خواهد شد.
- هر استاد حداکثر ۵ دانشجوی دکتری در حال تحصیل
- هر دانشیار حداکثر ۳ دانشجوی دکتری در حال تحصیل
- هر استادیار حداکثر ۲ دانشجوی دکتری در حال تحصیل
- امکان راهنمایی دانشجویان بیشتر برای هر عضو هیات علمی مطابق سایر آیین نامه های داخلی دانشگاه امکان پذیر است.

- راهنمایی یا عضویت در هیات داوران پروپوزال و پایان‌نامه یا رساله همسر، فرزند، عروس، داماد، یا بستگان طبقه اول یا طبقه دوم قرابت نسبی برای اعضای هیات علمی دانشگاه ممنوع است.
- توضیح: قرابت نسبی طبق ماده ۱۳۰۲ قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴ به ترتیب طبقات به شرح ذیل است :
- طبقه اول: پدر و مادر و اولاد و اولادِ اولاد، طبقه دوم: اجداد و برادر و خواهر و اولاد آن‌ها، طبقه سوم: اعمام و عمات و احوال و خالات و اولاد آن‌ها

ماده ۴۴. تصویب پیشنهاد رساله در دانشگاه پس از گذراندن موفقیت‌آمیز ارزیابی جامع، شرط لازم برای اجرای رساله در دوره دکتری تخصصی است.

تبصره ۱. رویکردها و سیاست‌های کلان برای جهت‌دهی به محورهای مطالعاتی و تحقیقاتی دانشجویان در انتخاب موضوع و نگارش رساله از سوی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و ضوابط و شرایط اختصاصی انجام آن در قالب رساله را شورای آموزشی دانشگاه تصویب می‌کند.

تبصره ۲. دانشگاه مجاز است موارد زیر را به عنوان جانشین آزمون جامع از دانشجو بپذیرد و نمره آن را بر اساس ضوابط مندرج در شیوه‌نامه اجرایی موضوع ماده ۵۱ این آیین‌نامه ثبت نماید:

- در صورت کسب میانگین کل ۱۸ و بالاتر توسط دانشجو به شرط عدم مردودی در دروس گذرانده شده
- کسب میانگین کل ۱۷ و بالاتر و انتشار یک مقاله علمی در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی در دوران تحصیل دکتری تخصصی با وابستگی دانشگاه محل تحصیل دوره دکتری و تا پیش از زمان آزمون جامع

الحاقیه ماده ۴۴ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

در صورت کسب میانگین کل دروس ۱۷ تا ۱۷/۹۹ و چاپ یک مقاله علمی با نام دانشجو و مشارکت یکی از استادان دروس دانشجو در مجلات نمایه شده JCR, ISC و مورد تایید وزارتین .

- کسب میانگین کل ۱۷ و بالاتر و ثبت یک اختراع داخلی یا بین‌المللی در مراجع ثبت اختراع معتبر در دوران تحصیل دکتری تخصصی تا پیش از زمان آزمون جامع.

الحاقیه ماده ۴۴ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

شرایط ارزشیابی جامع آموزشی

- بعد از کامل شده دروس نظری دانشجو در اولین نیم‌سال تحصیلی ملزم به انتخاب واحد ارزیابی جامع آموزشی است.
- ارزیابی جامع آموزشی (آزمون جامع) از طریق برگزاری آزمون کتبی یا آزمون کتبی شامل دو تا چهار درس غیرجبرانی به پیشنهاد استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی انجام می‌شود. این آزمون در هر نیم‌سال باید تا قبل از تاریخ امتحانات پایان ترم دانشگاه برگزار شود
- حداقل نمره قبولی برای هر درس در آزمون جامع ۱۶ است
- **تبصره ۲:** استاد راهنما می‌تواند حداکثر ارزیابی کننده یکی درس از دروس انتخاب شده باشد.
- استاد/استادان راهنما و ۲ نفر عضو هیات علمی به انتخاب شورای گروه و نماینده تحصیلات تکمیلی به انتخاب رئیس دانشکده.
- در صورت عدم کسب نمره قبولی دانشجو در ارزیابی جامع آموزشی برای اولین بار دانشجو فقط یکبار دیگر مجاز به انتخاب آن خواهد بود. در صورت عدم کسب نمره قبولی برای بار دوم دانشجو اخراج خواهد شد.
- مسئولیت برگزاری "ارزیابی جامع آموزشی" بر عهده مدیرگروه و با هماهنگی رئیس دانشکده است.
- لازم است همه دانشجویان هم‌گرایش با هم در "ارزیابی جامع آموزشی" شرکت کنند.

ماده ۴۵. دانشجوی دوره دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنمای اول به درخواست دانشجو و از میان اعضای هیئت علمی دارای شرایط دانشگاه محل تحصیل و با مرتبه علمی حداقل استادیاری با تأیید گروه آموزشی تعیین می‌شود. انتخاب استاد راهنمای دوم و استاد/استادان مشاور به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید گروه آموزشی از میان اعضای هیئت علمی یا افراد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط در جامعه و صنعت، امکان‌پذیر است.

الحاقیه ماده ۴۵ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

شرایط استاد راهنما

- استاد راهنمای اصلی باید از بین اعضا هیات علمی همان گروه آموزشی باشد، مگر مجوز اخذ رشته با همکاری سایر گروه‌های آموزشی انجام شده باشد.

پیشنهاد می‌شود در این مورد برای دانشجویان ۲ استاد راهنما مشخص شود ولی راهنمای اول از گروه آموزشی مجری دوره باشد.

- استاد راهنما باید دارای مدرک دکترای تخصصی، عضو هیات علمی دانشگاه حکیم سبزواری و حداقل دارای مرتبه استادیاری با سابقه راهنمایی حداقل ۲ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۳ سال سابقه تدریس در دوره‌های تحصیلات تکمیلی باشد.

صرفاً سوابق تدریس در دانشگاه‌های روزانه دولتی و با مجوز معاونت آموزشی، قابل محاسبه است و سوابق اعضای هیات علمی که به دانشگاه انتقال یافته‌اند نیز طبق رویه ذکر شده قابل محاسبه است.

- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسئولیت راهنمایی رساله دانشجو را دو استاد راهنما (مشروط به اینکه راهنمای اول «اصلی» حداقل ۶۰ درصد مسئولیت هدایت رساله را بر عهده داشته باشد) به طور مشترک عهده دار می‌شوند.

- در شرایط خاص و به تشخیص شورای گروه، انتخاب استاد راهنمای دوم از بین اعضای هیات علمی (با مدرک دکتری) خارج از دانشگاه بلامانع است.

- انتخاب استاد/استادان مشاور، در صورت نیاز به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای گروه، از بین اعضای هیات علمی یا متخصصان حرفه‌ای مرتبط با موضوع رساله دانشجو امکان‌پذیر است.

ظرفیت راهنمایی دانشجویان دکتری هر عضو هیات علمی به‌صورت زیر است:

هر استاد حداکثر ۵ دانشجوی دکتری در حال تحصیل

هر دانشیار حداکثر ۳ دانشجوی دکتری در حال تحصیل

هر استادیار حداکثر ۲ دانشجوی دکتری در حال تحصیل

امکان راهنمایی دانشجویان بیشتر برای هر عضو هیات علمی مطابق سایر آیین‌نامه‌های داخلی دانشگاه امکان‌پذیر است.

راهنمایی یا عضویت در هیات داوران پروپوزال و پایان‌نامه یا رساله همسر، فرزند، عروس، داماد، یا بستگان طبقه اول یا طبقه دوم قرابت نسبی برای اعضای هیات علمی دانشگاه ممنوع است.

توضیح: قرابت نسبی طبق ماده ۱۳۰۲ قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴ به ترتیب طبقات به شرح ذیل است :

طبقه اول - پدر و مادر و اولاد و اولاد اولاد، طبقه دوم - اجداد و برادر و خواهر و اولاد آن‌ها، طبقه سوم - اعمام و عمات و احوال و خالات و اولاد آن‌ها

الحاقیه ماده ۴۵ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

ارزیابی جامع پژوهشی به منظور بررسی قابلیت های پژوهشی و توانمندی تحلیل و استنباط دانشجو است که بر مبنای بررسی طرح پیشنهادی رساله (پروپوزال) دانشجو انجام خواهد شد.

دانشجو بعد از موفقیت در ارزیابی جامع آموزشی ملزم به انتخاب واحد ارزیابی جامع پژوهشی خواهد بود. دانشجو ملزم به دفاع از طرح پیشنهادی خود در حضور هیات داوران است

ترکیب هیات داوران در بررسی طرح پیشنهادی رساله (پروپوزال) به این شرح است: استاد(ان) راهنما، استاد(ان) مشاور و دو داور از اعضای هیات علمی که حداقل یک نفر از ایشان در مرتبه دانشجویی است از بین اعضا هیات علمی دانشگاه یا سایر دانشگاه های دولتی و به پیشنهاد شورای گروه و تأیید رئیس دانشکده انتخاب خواهند شد.

تبصره ۱: در صورتی که رساله دارای دو استاد راهنما باشد و حضور یکی از آنان در جلسه دفاع پروپوزال امکان پذیر نباشد با تشخیص رئیس دانشکده تشکیل جلسه با مابقی اعضای هیات داوران بلامانع است.

تبصره ۲: نظارت رئیس دانشکده یا نماینده وی بر جلسه داوری الزامی است و صورت جلسه دفاع از پروپوزال بدون امضای ایشان اعتبار ندارد.

تبصره ۳: داور خارجی می تواند به صورت غیر حضوری در جلسه دفاع از پروپوزال شرکت نماید.

۵- شرط موفقیت در "ارزیابی جامع پژوهشی" کسب درجه قبولی است.

۶- در صورت عدم موفقیت در "ارزیابی جامع پژوهشی" دانشجو مجاز است صرفاً یک بار دیگر "ارزیابی جامع پژوهشی" را انتخاب و از پیشنهادی خود دفاع نماید.

در صورتی که غیبت و یا عدم موفقیت در "ارزیابی جامع آموزشی" یا "ارزیابی جامع پژوهشی" خارج از اراده دانشجو باشد، با ارائه درخواست همراه با مدارک و مستندات مبنی بر خاص بودن شرایط، پرونده دانشجو توسط مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه قابل بررسی است.

۷- ثبت نتیجه "ارزیابی جامع پژوهشی" در کارنامه تحصیلی دانشجو به صورت کیفی (قبول/رد) است.

۸- ثبت نتیجه "ارزیابی جامع آموزشی" یا "ارزیابی جامع پژوهشی" در هر نیم سالی که دانشجو آن واحد را اخذ نموده حداکثر یک ماه پس از برگزاری آزمون یا جلسه دفاع الزامی است.

تبصره: ثبت عنوان "ارزیابی جامع آموزشی" یا "ارزیابی جامع پژوهشی" در کارنامه آموزشی دانشجو حداکثر برای دو نیم سال متوالی امکان پذیر است و بعد از آن صرفاً با نظر موافق کمیسیون موارد خاص انجام می شود.

۹- مرحله آموزشی با پذیرفته شدن دانشجو در دانشگاه آغاز و با قبولی در کلیه دروس و "ارزیابی جامع آموزشی" و "ارزیابی جامع پژوهشی" خاتمه می یابد که حداکثر مدت مجاز این مرحله ۷ نیم سال تحصیلی است. در صورتی که دانشجو در مدت مجاز موفق به اخذ نمره قبولی در کلیه دروس و مراحل ارزیابی جامع آموزشی و پژوهشی نشود لازم است دانشجو درخواست امکان شرکت مجدد در ارزیابی جامع آموزشی یا پژوهشی را حداکثر تا ۱۰ روز پیش از انتخاب واحد نیم سال بعد، جهت بررسی و تصمیم گیری به کمیسیون موارد خاص دانشگاه ارسال شود، در غیر این صورت دانشجو اخراج خواهد شد.

- انتخاب واحد ارزیابی جامع پژوهشی و رساله به طور همزمان در نیم سالی که دانشجو موفق به دفاع از پیشنهاد می‌شود امکان‌پذیر است.

ماده ۴۶. دانشجو مجاز است در زمان تدوین رساله دکتری و برای ادامه فعالیت های پژوهشی خود طبق آیین‌نامه مصوب وزارت در مدت مجاز تحصیل با عنوان فرصت تحقیقاتی در یکی از دانشگاه‌های داخلی یا خارجی با رعایت ضوابط و مقررات مشغول به فعالیت شود.

ماده ۴۷. دانشجو پس از تدوین رساله و مشروط بر تأیید استاد/استادان راهنما از حداقل کفایت دستاوردهای علمی، مجاز است در حضور هیئت داوران از رساله خود دفاع کند.

الحاقیه ماده ۴۷ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

ترکیب هیات داوران

- اعضا هیات داوران برای برگزاری جلسه دفاع از رساله دکتری شامل استادان راهنما، مشاور، داوران و نماینده تحصیلات تکمیلی است.
- داوران رساله با معرفی استاد راهنما اصلی و تأیید شورای گروه انتخاب خواهند شد.
- نماینده تحصیلات تکمیلی از همکاران دانشگاه و با مدرک دکتری و آشنا به قوانین آموزشی توسط رئیس دانشکده تعیین خواهد شد.
- مطابقت عنوان پایان‌نامه و پروپوزال ثبت شده باید به تأیید نماینده تحصیلات تکمیلی رسیده باشد.
- میزان همانندجویی اخذ شده برای دوره دکتری (حداکثر ۲۰٪) توسط دانشجو و تعداد واژه های پایان نامه باید به تأیید استاد راهنمای اول رسیده باشد. مسئولیت صحت آن برعهده استاد راهنمای اصلی دانشجو است.
- ترکیب هیات داوران جلسه دفاع از رساله دکتری به صورت زیر است ۳ داور که یکی از ایشان عضو هیات علمی سایر دانشگاه‌های دولتی و با حداقل مرتبه دانشیاری و دو داور داخلی که حداقل یک نفر از ایشان در مرتبه دانشیاری خواهد بود.
- داور خارجی می‌تواند به صورت مجازی در جلسه دفاع شرکت کند.
- برگزاری جلسه دفاع با تیم داوری کامل خارجی به شرط موافقت رئیس دانشکده امکان‌پذیر است.

تبصره ۱. محدوده شاخص‌های کفایت دستاوردهای علمی با رعایت تبصره ۲ و ۳ همین ماده توسط معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه و با مشارکت معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و پس از تصویب در شورای آموزشی دانشگاه قابل اجرا است.

تبصره ۲: در تعیین شاخص‌های کفایت دستاوردهای علمی موضوع تبصره ۱ این ماده با توجه به اهمیت انتشار دستاوردهای علمی و مرجعیت علمی کشور، چاپ دو مقاله علمی پژوهشی یا مروری معتبر و مستخرج از رساله در نشریات با درجه الف و ب مورد تأیید معاونت پژوهشی وزارت یا نشریات نمایه شده بین المللی معتبر مورد تأیید دانشگاه و یا ثبت اختراع خارجی در دفاتر بین المللی ثبت اختراع معتبر مورد تأیید دانشگاه الزامی است. دانشگاه می‌تواند مواردی همچون نظریه پردازی، چاپ کتاب، ثبت اختراع داخلی در مراجع رسمی ثبت اختراع کشور را در چارچوب سازوکار پیش بینی شده در تبصره ۱ همین ماده جایگزین مقاله دوم پذیرفته شده نماید.

تبصره ۳: اخذ کد DOI یا DOR (ویژه مقالات علمی پژوهشی مجلات علمی داخل کشور) معادل چاپ مقاله محسوب می‌شود.

الحاقیه ماده ۴۷ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

- شرط دفاع دانشجو چاپ حداقل یک مقاله علمی پژوهشی مستخرج از رساله است.
- حداقل در یکی از مقالات مستخرج از رساله نام دانشجو باید نفر اول باشد.
- استاد راهنمای اصلی باید نویسنده مسئول تمام مقالات مستخرج از رساله دانشجو باشد.
- ذکر نام تمام استادان راهنما و مشاور و دانشجو در مقالات مستخرج از رساله دانشجویان الزامی است
- اضافه کردن نام سایر افرادی که در انجام رساله به هر نحوی همکاری داشته‌اند با نظر استادان راهنما می‌تواند به لیست اسامی نویسندگان مقاله اضافه شود.

ماده ۴۸. نمره رساله در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می‌شود:

- مردود (کمتر از ۱۶)؛
 - قبول با درجه؛ خوب (۱۶ تا ۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸ تا ۱۸/۹۹) و یا عالی (۱۹ تا ۲۰).
- تبصره ۱.** چنانچه ارزشیابی رساله، مردود اعلام شود، با تأیید هیئت داوران حداکثر یک نیمسال تحصیل به دانشجو اجازه داده می‌شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیئت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دفاع از رساله در بار دوم، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می‌شود.
- تبصره ۲.** حداکثر زمان اصلاح رساله پس از برگزاری جلسه نهایی دفاع و اخذ نمره قبولی توسط دانشجو، ۳ ماه می‌باشد. هیئت داوران موظف است در جلسه دفاع، برای شرایطی که دانشجو اصلاحات را انجام ندهد یا اصلاحات توسط استاد راهنما تایید نشود، نحوه ارائه نمره نهایی و قبولی یا عدم قبولی رساله را تعیین تکلیف کند.
- تبصره ۳.** دانشجویی که در سنوات مجاز تحصیلی با موفقیت از رساله خود دفاع نکند، با رعایت ضوابط مربوط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را دریافت می‌کند.

الحاقیه ماده ۴۸ : (مصوب جلسه ۵۴۲ شورای آموزشی دانشگاه)

دانشجو باید حداکثر ۳ ماه بعد از تاریخ دفاع تقاضای تسویه حساب را تکمیل و ارسال نماید در غیر این صورت به میزان ۳۰٪ شهریه ثابت دوره نوبت دوم جریمه خواهد شد. در صورت عدم تسویه بعد حداکثر تا یک نیمسال بعد از دفاع به ازاء هر ماه تاخیر به میزان ۱۰٪ شهریه به میزان جریمه دانشجو اضافه خواهد شد.

ماده ۴۹. ملاک دانش آموختگی، گذراندن همه واحدهای درسی دوره، داشتن میانگین کل حداقل ۱۶ و موفقیت در دفاع از رساله است.

تبصره ۱. تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع با کسب درجه قبولی از رساله است.

ماده ۵۰. چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین رساله مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی-برداری و دیگر مصادیق) شود و تخلف او از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه اثبات گردد با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور و متناسب با میزان تخلف، تصمیم‌گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می‌شود.

تبصره ۱. در صورت احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور، تخلف مذکور بررسی و متناسب با میزان تخلف، تصمیم-گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می‌شود.

ماده ۵۱. دانشگاه هایی که همزمان دارای هیئت امناء و هیئت ممیزه مستقل می باشند موظف هستند حداکثر تا پیش از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ نسبت به تدوین شیوهنامه اجرایی آیین نامه اقدام نمایند و آن را جهت اجرا ابلاغ نمایند و یک رونوشت از شیوهنامه اجرایی را به معاونت آموزشی وزارت ارسال نمایند.

تبصره ۱. دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه پیام نور، دانشگاه جامع علمی کاربردی، دانشگاه فنی و حرفه ای و دانشگاه فرهنگیان موظف می باشند شیوهنامه اجرایی این آیین نامه را حداکثر تا پیش از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ در سازمان مرکزی خود تدوین و جهت اجرا ابلاغ نمایند و یک رونوشت از شیوهنامه اجرایی را به معاونت آموزشی وزارت ارسال نمایند.

تبصره ۲. دانشگاه هایی که دارای هیئت امناء و هیئت ممیزه مستقل به طور توانمند نمی باشند از شیوهنامه اجرایی دانشگاه جامع و معین دولتی استان محل استقرار خود مندرج در بند ۳۹ پیوست شماره ۱ این آیین نامه تبعیت می نمایند.

تبصره ۳. رعایت کلیه مواد و تبصره های این آیین نامه در شیوهنامه اجرایی تدوین شده توسط دانشگاه الزامی است.

تبصره ۴. دانشگاه موظف هستند این آیین نامه و شیوهنامه اجرایی مورد بهره برداری برای آن را از طریق درگاه های اطلاع رسانی خود به اطلاع دانشجویان و اعضاء هیئت علمی دانشگاه برسانند.

تبصره ۵. در صورت عدم تصویب و ابلاغ شیوهنامه اجرایی توسط دانشگاه پیش از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳، آخرین شیوهنامه اجرایی دانشگاه تهران (شیوهنامه تدوین شده برای ورودی های سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ مطابق مواد این آیین نامه) ملاک عمل خواهد بود.

تبصره ۶. برای دانشجویان هر ورودی (تا پایان دوره تحصیلی) شیوهنامه اجرایی شروع دوره ملاک عمل است.

ماده ۵۲. مسئولیت حسن اجرای این آیین نامه و پاسخگویی قانونی به آن بر عهده دانشگاه و نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده معاون آموزشی وزارت است.

ماده ۵۳. این آیین نامه و تبصره های آن برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و پس از آن لازم الاجراست. مواردی که در شیوهنامه اجرایی دانشگاه ها مطابق با این آیین نامه تنظیم می شود نیز برای دانشجویان ورودی سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و پس از آن لازم الاجراست. برای دانشجویان ورودی های پیشین، مطابق با آیین نامه های ابلاغی دوره های خود عمل می شود.

ماده ۵۴. این آیین نامه با یک مقدمه، ۵۴ ماده و یک پیوست، در جلسه شماره ۹۶۲ تاریخ ۱۴۰۲/۰۴/۲۵ به تصویب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی رسید و تمام آیین نامه ها و بخشنامه ها و مستندات مرتبط با مقررات آموزشی قبلی برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و پس از آن لغو و بلا اثر است.

پیوست شماره ۱ آیین نامه

(تعاریف)

۱. وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
۲. شورای عالی برنامه ریزی آموزشی: منظور شورای عالی برنامه ریزی آموزشی وزارت است.
۳. دانشگاه: منظور هر یک از دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی دارای مجوز تأسیس از مراجع ذی ربط که مجری دوره های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته، کارشناسی پیوسته، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی هستند.
۴. آموزش رایگان: منظور آموزش دانشجو در طول سنوات مجاز دوره تحصیلی، بدون پرداخت هزینه (در دانشگاه های استفاده کننده از بودجه عمومی دولت) است.
۵. مدرس: عضو هیئت علمی دانشگاه یا شخصی که به واسطه ابلاغ رسمی از جانب دانشگاه برای تدریس یک یا چند درس در دانشگاه به کارگیری می شود.
۶. دانشجو: فردی است که در یکی از دوره های آموزش عالی برابر ضوابط معین، پذیرفته شده، ثبت نام کرده و به تحصیل مشغول است.
۷. دانش آموخته: فردی است که یکی از رشته های دوره های تحصیلی مصوب را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوطه را دریافت کرده است.
۸. حضوری: شیوه ای از پذیرش است که دانشجو به صورت تمام وقت در فعالیتهای تحصیلی دانشگاه شرکت می کند.
۹. غیر حضوری: شیوه ای از پذیرش است که دانشجو بدون حضور در دانشگاه، فعالیتهای تحصیلی دارد.
۱۰. نیمه حضوری: شیوه ای از پذیرش است که بخشی از آموزش آن حضوری و بخش دیگر غیر حضوری به انجام می رسد.
۱۱. شهریه پرداز: منظور آموزش دانشجو در یک دوره تحصیلی، به ازای پرداخت هزینه ها است.
۱۲. نیم سال تحصیلی: بازه زمانی تعیین شده که شامل ۱۶ هفته آموزش و ۲ هفته امتحانات پایانی است.
۱۳. بازه تابستانی: بازه زمانی شامل ۶ هفته آموزش و ۱ هفته امتحانات است.
۱۴. برنامه درسی: مجموعه به هم پیوسته ای از دروس هر رشته تحصیلی با هدفی مشخص، مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی است.
۱۵. واحد درسی: ارزش مقداری درسی است که ساعات هر واحد مطابق آیین نامه تدوین و بازنگری برنامه های درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی تعیین می شود و طبق برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی اجرا می شود.
۱۶. درس جبرانی: درسی است که با تأیید گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود دانش یا مهارت دانشجو، در آغاز دوره تحصیلی، ضروری تشخیص داده می شود. این نوع درس فقط برای دانشجویانی که از رشته های غیر مرتبط وارد دوره شده اند مطابق ضوابط وزارت قابل ارائه است.
۱۷. مشروطی: وضعیت تحصیلی است که دانشجو در یک نیم سال، بر حسب مقررات هر دوره تحصیلی، میانگین کمتر از حدنصاب تعیین شده در آن دوره را کسب کرده باشد.
۱۸. رشته تحصیلی: یک شعبه فرعی از شاخه های علمی که به لحاظ موضوع دارای قلمرو مشخص و متمایز از سایر شاخه های علمی است و به احراز دانش تخصصی، مهارت یا کارآمدی معینی می انجامد.
۱۹. گرایش تحصیلی: به شعبه ای از یک رشته که ناظر بر وجه تخصصی آن باشد، اطلاق می شود. اختلاف درس ها در دو گرایش از یک رشته، نباید از ۷۰ درصد کل واحدهای رشته بیشتر باشد.
۲۰. کاردانی پیوسته: دوره تحصیلی است که دارندگان مدرک دیپلم، (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی بدون نیاز به گذراندن دوره پیش دانشگاهی) به آن وارد می شوند و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کاردانی نایل می آیند.
۲۱. کاردانی ناپیوسته: دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی) به آن وارد می شود و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به

دریافت مدرک کاردانی نایل می‌آید.

۲۲. **کارشناسی پیوسته:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش‌دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش‌دانشگاهی) به آن وارد شده و با گذراندن حداقل ۱۳۰ واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب به دریافت مدرک کارشناسی نایل می‌آید.

۲۳. **کارشناسی ناپیوسته:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کاردانی (پیوسته یا ناپیوسته) آغاز و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کارشناسی منتهی می‌شود.

۲۴. **کارشناسی ارشد:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی آغاز می‌شود و شامل ۲۸ تا ۳۲ واحد درسی است.

۲۵. **دکتری تخصصی:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی ارشد آغاز می‌شود و شامل ۳۶ واحد درسی است.

۲۶. **گروه آزمایشی:** مجموعه رشته‌های تحصیلی در دوره متوسطه است که با توجه به مواد آزمون مشترک، دسته‌بندی می‌شود.

۲۷. **گروه آموزشی:** بنیادی‌ترین واحد سازمانی دانشگاهی متشکل از تعدادی عضو هیئت علمی با تخصص مشترک، در یک رشته علمی خاص یا چند رشته متجانس که به منظور ایجاد و اجرای آن رشته تحصیلی در دانشگاه تشکیل می‌شود.

۲۸. **مجموعه امتحانی:** منظور مجموعه امتحانی مندرج در دفترچه ثبت‌نام آزمون سازمان سنجش آموزش کشور است.

۲۹. **شورای آموزشی:** یکی از شوراهای تخصصی در نخستین سطح سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی راهبردی در امور آموزشی دانشگاه است که به منظور ایجاد هماهنگی و تسهیل در امور اجرایی مرتبط با تحصیل دانشجو در حوزه معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی تشکیل می‌شود.

۳۰. **شیوه آموزشی - پژوهشی:** شیوه‌ای تحصیلی در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی که برنامه درسی مربوط به آن، علاوه بر واحدهای درسی، مشتمل بر اجرای یک پروژه تحقیقاتی است که منجر به پایان‌نامه و یا رساله می‌شود.

۳۱. **شیوه مجازی:** شیوه آموزشی در دوره کارشناسی یا کارشناسی ارشد است که دانشجوی آن برابر ضوابط معین پذیرفته و ثبت‌نام می‌شود و به کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات، تحصیل می‌کند. در این شیوه دانشجو نیمه‌حضور یا غیرحضور تحصیل می‌کند.

۳۲. **ارزیابی جامع:** بررسی همه‌جانبه از توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجوی دکتری تخصصی است که پس از گذراندن واحدهای دوره برگزار می‌شود.

۳۳. **راهنمای آموزشی:** عضو هیئت علمی آگاه و مسلط به امور آموزشی و پژوهشی است که از سوی دانشگاه انتخاب می‌شود تا از تاریخ ورود تا پایان دوره تحصیلی، راهنمای تحصیل دانشجو در دوره کاردانی و کارشناسی باشد.

۳۴. **پایان‌نامه:** مستند علمی است که در فرایند تحصیل دانشجوی دوره کارشناسی ارشد و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی و با راهنمایی استاد/استادان راهنما و حسب مورد بر اساس استانداردهای پژوهشی تدوین می‌شود.

۳۵. **رساله:** مستند علمی است که در فرایند تحصیل دانشجوی دوره دکتری تخصصی و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی، با راهنمایی استاد/استادان راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشی باهدف توسعه مرزهای دانش تدوین می‌شود.

۳۶. **استاد راهنما:** یکی از اعضای هیئت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در انجام پایان‌نامه یا رساله بر عهده دارد.

۳۷. **استاد مشاور:** یکی از اعضای هیئت علمی و یا فرد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام پروژه، پایان‌نامه و یا رساله بر عهده دارد.

۳۸. **هیئت داوران:** اعضای هیئت علمی یا افراد متخصص دارای صلاحیت دانشگاهی هستند که برای ارزیابی کمی و کیفی پایان‌نامه و یا رساله دانشجو در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی مطابق دستورالعمل اجرایی مصوب دانشگاه انتخاب می‌شوند.

۳۹. دانشگاه جامع و معین دولتی استان موضوع آیین‌نامه مذکور: آذربایجان شرقی (دانشگاه تبریز)، آذربایجان غربی (دانشگاه ارومیه)، اردبیل (دانشگاه محقق اردبیلی)، اصفهان (دانشگاه اصفهان)، البرز (دانشگاه خوارزمی)، ایلام (دانشگاه ایلام)، بوشهر (دانشگاه خلیج فارس)، تهران (دانشگاه تهران)، چهارمحال و بختیاری (دانشگاه شهرکرد)، خراسان جنوبی (دانشگاه بیرجند)، خراسان شمالی (دانشگاه بجنورد)، خراسان رضوی (دانشگاه فردوسی مشهد)، خوزستان (دانشگاه شهید چمران اهواز)، زنجان (دانشگاه زنجان)، سمنان (دانشگاه سمنان)، سیستان و بلوچستان (دانشگاه سیستان و بلوچستان)، فارس (دانشگاه شیراز)، قزوین (دانشگاه امام خمینی (ره) قزوین)، قم (دانشگاه قم)، کردستان (دانشگاه کردستان)، کرمان (دانشگاه شهید باهنر کرمان)، کرمانشاه (دانشگاه رازی)، کهگیلویه و بویراحمد (دانشگاه یاسوج)، گلستان (دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان)، گیلان (دانشگاه گیلان)، لرستان (دانشگاه لرستان)، مازندران (دانشگاه مازندران)، مرکزی (دانشگاه اراک)، هرمزگان (دانشگاه هرمزگان)، همدان (دانشگاه بوعلی سینا)، یزد (دانشگاه یزد)

۴۰. هزینه‌های رفاهی: منظور تسهیلات و امکانات غیرآموزشی مانند کمک‌هزینه‌های خوابگاه، تغذیه، ایاب‌وذهاب و سایر مواردی که توسط دانشگاه به صورت رایگان یا یارانه‌ای به دانشجو تخصیص می‌یابد.